Irodalmi nyomozás

Jelentkezett az unoka

Még azon a napon, amikor az újságban az utódok segítségét kértem Cs. Mátyás kilétének megállapításához, telefonon jelentkezett *Tari Gellért*. Azt állította, hogy ő a Móra Ferenc regénye, az *Ének a búzamezőkről* hősének, Kazi Ferencnek az unokája, és számos bizonyítékkal szolgálhat a regénybeli Etelről és Rókusról is. Telefonon ilyesmit nehéz tisztázni, találkozót beszéltünk meg másnap délre. Én ugyan biztosra vettem kezdettől fogva, hogy a rejtély még tisztázható, de arra álmomban se gondoltam, hogy ilyen egyszerűen.

Leveleket, fényképeket és régi újságokat hozott magával az unoka. Azért fontosak ezek, mert Móra írói műhelyébe engednek betekintést. A bőséges iratanyag földolgozása még tart, az azonban biztosnak látszik, hogy meglévő emberekről mintázta szereplőit Móra, de nem másolta őket. Úgy alakította sorsukat a papiroson, ahogy fantáziája diktálta.

Már a Kazi-soron kiderült, hogy két Kazi Ferenc lakott egymáshoz közel, most már vitathatatlan, hogy a Parti Kaziról van szó. Tudtam róla, hogy járt hadifogságban, és tudtam két feleségéről is. Tari Gellért jóvoltából évszámokkal is szolgálhatok: az első feleség, Vass Erzsébet — a regényben ő lehet a Piros — 1891. október 29-én született, a második feleség pedig — a regény szépen megrajzolt Etelje — Katona Rozál, aki szintén 1891-ben született. Rozál abban különbözött legjobban Eteltől, hogy nem ment bele a tóba meghalni. Hosszú élete 1970. március 17-én ért véget. Ferenc se akasztotta föl magát a körtefára, hanem harmadszor is megnősült — 1929-ben vagy 30-ban —, és Nagy Matildot vette el. A harmadik házasságból született 1931-ben Kazi Ilona, asszonynevén Tari Lajosné, az ő fia Gellért, aki a leveleket, fényképeket és újságokat hozta.

Az első házasságból nem Péterke született, hanem Erzsébet 1911-ben, és Rozika 1920-ban. Kazi Rozál első házasságából nem Márika való, hanem Mihály, és a későbbi gyerek, akit a regényben Mátyásra keresztelnek, a valóságban Kazi Matild lehet.

Meglepetésnek ennyi is elég lenne, de a java még ezután jön. Rókusról azt tudjuk meg a regényben, hogy elkallódik a háborúban, holttá nyilvánítják, később mégis jelentkezik levélben, eléggé fölbolydítva vele az itthonmaradottak életét. Egymás mellé rakva a leveleket, biztosra vehető, hogy Király Antalról vette Rókus mintáját az író, de hatalmas fordulat történt. Amíg Móra Abbáziában a regényt írta, hazatért a „szomorú fogságból" Király. Nem folytatom tovább, inkább átadom a szót a Délmagyarország meg nem nevezett munkatársának, aki a lap 1927. április 27-i számában evvel a címmel írt cikket: *Elhalt Király Antal tíz év után hazajött feleségéhez, aki már másnak volt az asszonya.* Érdemes a cikket teljes terjedelmében elolvasni, mert további kutatások kiindulópontja lehet. Ime: „A Rudolf-tér—mérgespusztai kisvasút mentén fekszik a 409. számú kis tanyai kúria. Afféle jobb major ez, mely sűrű, magas nyárfáival már messziről hírdeti a jelentősebb jólétet. *Gazdag Katona* Rozál domaszéki otthona a gondozott tanya. Első férje, *Király Antal* 1914-ben virágos vonaton indult a lövészárkok felé. Felesége és négyéves fia csak várta, várta, de *Király Antal nem jött haza.* Helyette csak egy szomorú írás jött azoktól, akik elsiratták, mert Király Antal közvitéz — mint az írás mondta — *hősi halált halt.*

Ám a hivatalos megállapítás, mint később kiderült, nem volt helyes, mert az elhagyott sebesült magához tért — orosz fogságban.

Öt év előtt, 1922-ben a gazdag özvegy férjhezment *Kazi* Ferenc jómódú gazdálkodóhoz. Két napja tartott már a lakodalom és eltartott volna még, ha a véletlen úgy nem akarja, hogy épp akkor jöjjön Oroszországból *egy levél.* Katona Rozál elovasta. Elsápadt. A levelet holttá nyilvánított férje írta. A rokonság azonban úgy találta, hogy az nem az ő írása, és nem is az ő szójárása. Ez megnyugtatta aztán Katona Rozált, aki később küldött válaszában megírta, hogy *„kend nem Király Tóni és ha az is, a férjem soha nem volt."*

Hosszú évek bizonyalansága után már egészen elfeledkeztek az ünneprontó levélről, amikor *újabb levél* jött. Király Antal ebben a levélben megnevezte minden tehenét, ökrét, lovát. Meg a kiterjedt rokonságot is sorra vette. Most már semmi kétség — *Király Antal él.*

Húsvét hétfőjén azután egy idegen utast láttak leszállni a kisvasútról, aki egyenesen Katona Rozál majorja felé tartott. *Király Antal megérkezett* — és *Kazai* Ferenccel és *Katona* Rozállal *hármasban* ültek az ünnepi ebédhez.

Kazi Ferenc még két napot töltött Királyék házánál, aztán eltávozott — mert Katona Rozál így akarta. Békésen ment el, de másnap közölte volt feleségével, hogy 60 mázsa búzában és kilencmillió koronában állapítja meg ötévi fáradságos munkáját, amikor Király Antalt helyettesítette. Királyék ezt teljesíteni vonakodnak, az ügynek folytatása lesz a bíróságnál."

Ez a fordulat lehet egyik magyarázata, hogy Domaszékből Sziromszéket csinált Móra. Bár nyomon vagyok, *Cs. Mátyás továbbra is kerestetik.*

Az unoka azt mondja, Kazi Ferenc tudott róla, hogy könyv íródott róluk, de nem olvasta. Túl lehetett már a nyolcvanon, amikor maga Tari Gellért olvasgatott föl belőle neki. Nem nem méltatlankodott, világosfejű ember volt, tudta, hogy az élet és a regény nem ugyanaz. Az irodalmi nyomozás még tart.

Horváth Dezső

Zsolnay porcelánok gyűjtőknek

A világ huszonöt legrangosabb porcelángyárának termékei között a kézzel festett Zsolnay porcelán-fajansz tányérkák is megtalálhatók abban a kollekcióban, amelyet az amerikai Franklin cég állított össze a szép porcelánokért rajongó műgyűjtők számára. A pécsi gyár hagyományos díszedényei most először jutottak el az Egyesült Államokba, a tengerentúli ország kereskedői korábban csak zöld eozinmázas dísztárgyakat és porcelán szobrokat rendeltek. A nyolc centiméternél alig nagyobb átmérőjű edénykékből az év végéig összesen ötvenezret, jövőre pedig újabb húszezret készítenek, s a program szerint később díszes, apró vázákat is gyártanak a világ leghíresebb porcelánjait felvonultató gyűjteményekhez. A Zsolnay múzeum értékes tárgyain és az évszázados díszítőkönyvek lapjain fellelt hagyományos motívumokat kézzel festik, majd magas hőmérsékleten égetik rá a jellegzetes vajsárga porcelánfajanszra.

Hőszigetelés — kívül, belül

A gyökeresen megváltozott viszonyok, a drága energiaárak miatt, aki a házát régi, elavult hővédelemmel vagy anélkül építette, most gondolkozhat a korszerűsítésen. Tetemesek ugyan ennek költségei, de a kiadások mégis hamar megtérülnek.

A hőszigetelés történhet a falak külső vagy belső felületén. Az előbbi esetekben a homlokzatfelületre 7—10 centiméter vastag kemény-hablemezeket ragasztanak, vagy kb. 5 centiméter vastagságban hőszigetelő vakolatot ráknak, illetve ásványgyapot-keményhab lemezeket ragasztanak. Előnye a megoldásoknak, hogy a lakás hasznos területe nem csökken, hátránya viszont, hogy meglehetősen drága, és ha a ház az építési határon van (ami nagyon gyakori), azt a külső szigeteles miatt túllépik.

A belső szigetelés céljára is különböző anyagokat gyártanak. Svédországban újabban legszívesebben kemény poliuretán habanyagból gyártott lemezeket erősítenek az épületek külső falainak belső felületére. A lemezek háromrétegűek, a rétegek kötődnek egymáshoz. Egy védő papírréteg és a belső felületet adó 11 milliméter vastag festést és tapétázást álló gipszkartonlemez között vannak a tulajdonképpeni szigetelőrétegbe ágyazva a felerősítéshez szükséges lécek, amelyek egyúttal a lemezek merevségét is biztosítják. Az 50 milliméter vastag lemez kb. 40 százalékkal javítja az épületek hőszigetelését. A módszer előnye, hogy a szerelés helyiségenként történhet, és nem függ az időjárástól. Jelentősen megkönnyíti a helyiségek gyors fűtését, továbbá nagyobb ráfordítás nélkül, saját kezűleg is elvégezhető. Nem közömbös az sem, hogy maga a szigetelőanyag védve van az időjárás viszontagságaitól. Hátránya viszont, hogy csökkenti a lakó- és hasznos felületeket.

Erősítik a pártmunka mozgalmi jellegét

Taggyűlés az olajipari gázüzemben

Egy korábbi beszámoló is arról győzött meg az MSZMP szegedi olajipari bizottsága gázüzemi alapszervezete esetében, hogy volt miről beszélgetni a párttagsággal munkamódszer- és stílusbeli kérdésekről a legutóbbi taggyűlés előtt. Az alapszervezet politikai munkájáról szólni csak a gázüzem eredményeivel együtt lehet, lévén, hogy a gazdaságpolitikai tervek teljességgel összehangoltak mind az üzem, mind az alapszervezet vezetőségének gyakorlatában. Erről — a példa kedvéért — ilyen tények szólnak: az üzemegység megoldotta egyik legfontosabb feladatát, az exportálható áru termelését. A kikisérletezett normálbután távlatban is exportképes. Anyaggazdálkodásuk reálisabbá vált, s megoldották tmk alatt a kezelőszemélyzet optimális foglalkoztatását. Teljesítménybérezésük ösztönzően hatott a termelékenység növelésére. Lépéseket tettek a termelésirányítók kiemelt bérezésében, s ennek következtében csökkentek a korábbi feszültségek. Zökkenő nélkül áttértek a 40 órás munkahétre, s az új munkarend — a bizalmi testület értékelése szerint is — bevált.

A tényeket lehetne még sorolni és folytatni a pártéletből vett példákkal. Mindezekkel tisztában volt a párttagság, mikor megkérdezték és véleményt mondott alapszervezete és vezetősége munkamódszeréről, stílusáról, munkarendjéről. A vélemények összegzése szerepelt a gázüzemi alapszervezet legutóbbi taggyűlésén, amelyet *Takács József* szervező titkár vezetett. A vezetőség beszámolóját *Radics István* párttitkár terjesztette elő. A többi között megállapította, hogy az alapszervezet határozatai megalapozottak, konkrétak, előkészítésük széles körű, gyakran részt vesznek benne szakértők, pártonkívüliek is.

Egy-egy határozat megfogalmazása előtt a sokrétűen szerzett információban benne van a pártcsoportok véleménye. A végrehajtás is következetes, jóllehet ennek elmulasztásáért még nem volt felelősségrevonás. Az ellenőrzés módszerei ugyan megfelelőek, de nem végzik rendszeresen.

A megkérdezettek elmondották azt is, hogy a pártcsoportok területükön betöltik szerepüket, kapcsolatuk kielégítő a vezetőséggel, de üléseiket alkalmanként tartják. Éppen ezért szükséges lenne megjelölni a munkatervben azokat a témaköröket amelyekkel foglalkozniuk kellene. Ez eredményezhetné a rendszerességet, másrészt arra érdemes kérdések megvitatása kerülne szóba. Sőt — a vélemények szerint — erősítené a pártcsoportok szerepét, ha egyes határozati javaslatok előkészítésével megbízná őket az alapszervezet vezetősége.

A megbízások rendszere felöleli itt is a pártmunka egészét és eredményesen segíti a határozatok végrehajtását, a beszélgetők figyelmét azonban nem kerülte el, hogy vannak formális pártmegbízatások is, ugyanakkor mások erejükön felül többet dolgoznak. Javaslatuk, hogy az alapszervezet vezetősége éljen jobban az egy-egy alkalomra szóló megbízatás módszerével.

A pártdemokrácia érvényesülését az alapszervezet területén jónak tartották a megkérdezettek, s azzal is elégedettek, hogy a tagság teljesíti kötelességeit. Megfigyelték azonban, hogy jogaival nem mindenki él. Többek véleményeként hangzott el ugyanakkor, hogy felsőbb pártszervünkben a centralizmus túlsúlyba került. Ezzel kapcsolatban az a vélemény, hogy a jövőben a gázüzemi pártalapszervezet tagsága vegyen részt, kapjon lehetőséget a felsőbb pártszerv határozatainak előkészítésében is.

Bőven maradt vélemény a beszámoló ismertetése után is. A 38 főnyi tagság közül csak a műszakban levők maradtak távol igazoltan. A vitában felszólalt *László Ferenc, Szalai József, Viola Tamás, Végh Gyula, Csányi István, Galiba Ferenc, Takács József.* Közülük egyesek a titkár összefoglalója után is kértek szót. A felszólalók véleményében érezhető volt, hogy az alapszervezet ideológiailag egységes, munkájában érvényesül az eszmei, a cselekvési egység. Az információ oda-vissza áramlásának frissítését és alaposságát többen is sürgették, különösen a pártcsoportvezetőktől és felettes szervükben a képviseletüktől. Példát is említettek: a gázüzemi pártalapszervezet területén felettes pártszerv ellenőrizte a beruházások helyzetét, szükségességét. Ezzel kapcsolatban — jó vagy rossz jelenségektől — ezideig nem kaptak tájékoztatást. Hangoztatták: a munkatervben szerepeljen alkalmanként időszerű ideológiai kérdések megvitatása is. Miről beszélnek a munkahelyeken? Erről taggyűlésen várnak információt a pártcsoportvezetőktől. Arra hívatkoztak nagyon helyesen, hogy a taggyűlés az információ fóruma is. Több ismeret birtokában az aktivitás is nagyobb lenne.

A felszólalók megerősítették, hogy a munkamódszer, stílus és munkarend milyensége, érvényesülése és hatása kapcsán arra kérdeztek rá két csoportban is a beszélgető partnerek a vezetőségből, ami foglalkoztatja a párttagságot. Vagyis — fogalmazták meg —: ne csak hozzuk a határozatokat, hanem végrehajtásukkal alakítsuk is a párt munkáját, miként önmagunkat is alakítjuk, formáljuk.

A beszámolót a felszólalások kiegészítették és megerősítették, az ugyancsak elfogadott határozati javaslatok pedig a jövőben végzendő munka jobbítását célozzák. A többi között — az aktivitás növelése érdekében is — élni kell taggyűlésen az alternatív előterjesztés módszerével, hasonlóképpen a bővebb és részletesebb információval is. A figyelem középpontjába került a pártcsoportok elvi és gyakorlati tevékenységének irányítása. Éppen ezért a taggyűléseket megelőző vezetőségi ülésekre meghívják a pártcsoportvezetőket is.

A taggyűlésen elhangzottak közül határozattá emelkedett a pártcsoportok megbízása egy-egy témakör feldolgozására, az egy alkalomra szóló megbízatások módszerének alkalmazása, a feladatok elvégzésének következetes számonkérése, a pártmunka mozgalmi jellegének erősítése. A párthoz való érzelmi kötődés része — fogalmazták meg — ünnepeink méltó, az alkalomhoz illő megünneplése is.

L. F.

Családi események

HÁZASSÁG

Hollósi István és Szabó Zsuzsanna, Csolovszki Tamás és Balogh Piroska, Rácz Sándor és Andra Szlávna, Kovács Sándor és Túri Éva, Haska Mihály és Csamangó Eszter Irén, Kertész Gyula és Tombácz Tünde, Földi Ilés és Fogas Mária Anna, Németh István és Károlyi Erika Judit, Vörös Béla és Hegyközi Zsuzsanna Ilona, Barka Vilmos és Pomikacsek Éva, Gyarmati László és Horváth Aranka, Baka László és Tarkovács Eszter, Mikle Péter és Hegedűs Mária, Vastag Ferenc és Kontcs Rózsa, Király András és Miklós Mária Erzsébet házasságot kötöttek.

SZÜLETÉS

Dr. Garab Győző Istvánnak és dr. Bogdány Anikó Évának Zsombor Áron, Keszeg János Györgynek és Nyiczók Olganak Olga, Czinkóczi Lászlónak és dr. Meskó Eszternek Zsuzsanna, Gera Józsefnek és Molnár Viktória Etelkának József, Gera Józsefnek és Molnár Viktória Etelkának Zoltán, Csiszár József Ernőnek és Barna Ibolyának Katalin, Árva Péter Pálnak és Jani Erzsébetnek Péter, Lavner Ferenc Andrásnak és Nyilas Annának Zoltán, Zámbó Istvánnak és Czirok Ágnesnek Tamás, Mátéfi Miklós Lászlónak és Nagy Margitnak Miklós Attila, Nagy János Mártonnak és Joó Annamáriának Gábor János, Traum Józsefnek és Kovács-Hegedűs Éva, Máriának Éva Eszter, Veres Kálmánnak és Jáger Katalinnak Kálmán Gyula, Bodor Imrének és Barsi Máriának Imre, Muskó Istvánnak és Százados Máriának Roland István, Csiky Józsefnek és Nagy Ilona Máriának Csaba, Figura Károlynak és Szélpál Editnek Edina, Nagy-Huszein Tibornak és Tóth Klárának Ákos, Rácz Tibor Sándornak és Tapodi Ilonának Tibor, Berta Sándornak és Bezdán Máriának Norbert, Nagy Ferenc Imrének és Balassa Edit Magdolnának Anita Agnes, Tóth Istvánnak és Bodor Arankának Róbert, Korom György Sándornak és Laurinyecz Margit Magdolnának Edina Andrea, Alexi Jánosnak és Marián Orsolya Etelnek Bence János, Márton Istvánnak és Róka Lillának Roland, dr. Ványai Lászlónak és Szelesi Zsuzsannának Katalin Zsuzsanna, Ehman Lászlónak és Balaton Eszter Máriának Adrienn Kata, Juhász Jánosnak és Kalmár Katalinnak Ádám, Bari Józsefnek és Bálint Évának Éva, Héjja Antalnak és Orovecz Margitnak Antal Gábor, Szögi Istvánnak és Papp Máriának Csaba, Ludányi Mihálynak és Szabó Etelka Máriának Nikoletta, Császár Antal Józsefnek és Kovács-Tanács Máriának Norbert, Szabó István Lajosnak és Szekeres Erika Évának Krisztián, Hegedűs Sándor Józsefnek és Süli Éva Katalinnak Csaba, Varga Zoltánnak és Börcsök Zsuzsannának Zoltán Ferenc, Huszár Istvánnak és Csertán Klárának István Antal, Bakacsi Gézának és Lajos Ildikónak Henrietta, Lukács Péter Pálnak és Lóczi Anna Évának Lili Petra, Rákosi Gézának és Fodor Júliának Ildikó, Rákosi Gézának és Fodor Júliának Anna, Sajtos Lászlónak és Varga Juliannának Zoltán, Gera Istvánnak és Hódi Margit Annának Hajnalka, dr. Csapi Géza Lászlónak és dr. Pusztai Györgyike Máriának Bence, Borbás Zoltánnak és Horváth Zsuzsannának Nikoletta, Üveges Györgynek és Györgyi Éva Juditnak György Zoltán, Börcsök Istvánnak és Szélpál Évának Dániel István, Bús Ernőnek és Deme Katalinnak Nikolett Katalin, Krecskay János Józsefnek és Szabó Irénnek Éva Ágnes, Szabó Imrének és Ábrahám Zsuzsannának Gábor, Komócsin Istvánnak és Ságvári Gabriellának Krisztina, Geszterédi Gábornak és Csikvári Évának Gábor, Koszó Antalnak és Ábrahám Etelkának Zoltán Antal, Árgyelán Györgynek és Tóth Katalinnak Dániel, dr. Mohl Miklós Jánosnak és Koska Máriának Melinda, Kis Zoltánnak és Márta Erzsébet Teréziának Tamás Zoltán nevű gyermekük született.

HALÁLOZÁS

Kertai Dezsőné Ács Jusztina, Kispál Imréné Jakab Erzsébet, Gajdacsi András, dr. Csépányi Dezső, Albrecht Lőrincné Kraváth Erzsébet, Badényi Józsefné Bárkányi Teréz, Gulyás Imre, Berta Jánosné Paplógó Erzsébet, Illy Dezsőné Antal Rozália, Maróti Sándorné Rácz Mária, Ádok Istvánné Babarczi Ilona, Gajdácsi Balázsné Kisjuhász Erzsébet, Horváth István, Rigó Erzsébet, Pap Jolán, Kolompár Menyhért, Czirok Balázsné Boldizsár Mária, Árva Tibor István, Nacsa Istvánné Baksa Erzsébet, Kalmár Béláné Dudás Borbála, Tokai Józsefné Schwella Szilárdka, Oravecz Mihály, Farkas József, Berta Sándorné Kopasz Terézia Anna, Temesvári Imre, Kispéter Ágoston, Kriska Józsefné Hajó Mária, Ungvári Jánosné Varga Mária, Újvári Józsefné Maróti Erzsébet, Sári Józsefné Bertus Erzsébet, Csongrádi Ágoston, Budai Jánosné Hegyi Piroska, Magyar Istvánné Trefon Mária Julianna, Szabó Dezső István, Szántó Gyula, Bessenyei Sámuelné Sztojkovits Mária, Farkas Andrásné Zombori Ilona, Mészáros János, Tóth Sándor, Kovács Lászlóné Fogas Erzsébet, Koznás Béláné Bozó Erzsébet, Bugyi Béla, Frányó Dezső, Faludi György Józsefné Strasser Ilona, Tóth Istvánné Kiss Erzsébet, Erdei István, Börcsök Jánosné Palotás Erzsébet, Franek Mária, Kis-Fekete Henriett, Pigniczki Anna, Kopasz István, Hel János, Komlósi Józsefné Ézsiás Mária, Nádasi Sándorné Babarczi Ilona, Vér Béla, Horváth György, Pónyai-Pisurnyi Sándorné Mezei Julianna, Trummer Endre, Rácz Antal, Takács Józsefné Kopasz Aranka, Brunner Lajosné Breskó Rozália, Gyetvai Lajos Mihály, Mikó Ferencné Agora Terézia, Kószó András, Márki György, Rapcsány Jánosné Simon Mária, Farkas Józsefné Tischler Anna, Lányi Irén, Engi Imre, Bárkányi Andrásné Bárkányi Ilona, Sándor Lajos, Klivinyi Rozália, Palatinus Józsefné Lippai Ilona meghalt.